

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ

до кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 6.030503 міжнародна економіка

за темою:

«Удосконалення зовнішньоторговельних операцій підприємства галузі харчової промисловості (на прикладі ТОВ «Пуратос Україна»)»

Виконавець: студентка факультету
міжнародної економіки, гр. 44а
Черкез Алла Сергіївна

Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри МЕВ
Уханова Інна Олегівна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

В останні десятиліття Україна та її суб'єкти господарювання отримали можливість участі в міжнародному співробітництві, яка відкрилася в результаті корінних перетворень в економічному та політичному напрямку розвитку країни. Досягнення прийнятних темпів зовнішньоекономічного зростання в умовах глобалізації економіки стає для господарюючих суб'єктів однією із стратегічних цілей, так як підтримувати прибутковість організаціям стає все складніше. Саме тому ведення зовнішньої торгівлі по широкому асортименту товарів в сучасних умовах часто здійснюється без ретельної оцінки реальних та потенціальних економічних вигод від участі в міжнародному економічному співробітництві. Слід зазначити, що науково-методичне обґрунтування вирішення проблеми удосконалення зовнішньоторговельної діяльності на рівні підприємств, що є представниками окремих галузей в економічній літературі представлено не системно. Наприклад, якщо говорити про зовнішню торгівлю продовольчими товарами, не розроблені показники для практичної оцінки ефективності зовнішньої торгівлі. У зв'язку з цим проблеми удосконалення зовнішньоторговельних операцій в галузі торгівлі продовольчими товарами в умовах розвитку зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів України зумовили вибір теми випускної роботи. Вищевикладене обумовило вибір теми роботи та її *актуальність*.

Метою роботи є вивчення теоретичних основ, методичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення зовнішньоторговельних операцій підприємства галузі харчової промисловості.

Для досягнення цієї мети у роботі поставлені наступні *завдання*:

- визначити поняття та особливості зовнішньоторговельних операцій, розглянути їх класифікацію;
- дослідити чинники, що впливають на зовнішньоторговельні операції, виокремив безпосередньо ті, що мають значення для підприємств харчової промисловості;
- визначити методичні підходи щодо оцінки зовнішньоторговельних операцій;
- проаналізувати стан та динаміку показників зовнішньоторговельних операцій харчового підприємства ТОВ «Пуратос Україна»;
- узагальнити та проаналізувати чинники, що впливають на зовнішньоторговельні операції харчового підприємства ТОВ «Пуратос Україна»;
- розробити заходи щодо удосконалення зовнішньоторговельних операцій харчового підприємства ТОВ «Пуратос Україна».

Об'єктом дослідження є процес здійснення зовнішньоторговельних операцій підприємства харчової промисловості.

Предметом дослідження є теоретичні основи та організаційно-економічні рішення щодо удосконалення зовнішньоторговельних операцій підприємства галузі харчової промисловості ТОВ «Пуратос Україна».

Методологічною основою роботи є теоретичні положення економічної науки, наукові праці вітчизняних та закордонних вчених, присвячені проблемам здійснення та удосконалення зовнішньоторговельних операцій. При написанні роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи: узагальнення та синтезу,

порівняльного, статистичного та економічного аналізу, графічні методи, економіко-математичні методи (регресія) Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office - Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. При написанні випускної роботи використовувалися закони України, положення та конвенції міжнародних організацій та інші нормативно-правові документи, монографічна та наукова література, Інтернет-джерела, статистична інформація Державної служби статистики України та Міністерства економіки, внутрішня звітність ТОВ «Пуратос Україна».

Публікації. За результатами роботи опубліковано:

1. Черкез А.С., «Особливості зовнішньоторговельних операцій підприємства галузі харчової промисловості ТОВ «Пуратос Україна»» / А.С. Черкез // Матеріали студентської науково-практичної конференції «Минуле, Сучасне, Майбутнє», Випуск 9 (м. Одеса, 9 квітня 2019 р.) / Одеський національний економічний університет. - Одеса: ОНЕУ, 2019- С.335-340

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури. Загальний обсяг роботи складає 98 сторінок. Робота включає 23 таблиці, 27 рисунків та список використаних джерел, який складає 60 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗОВНІШНЬТОРГОВЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ» розглянуто поняття, характерні риси та класифікацію зовнішньоторговельних операцій, узагальнено чинники здійснення зовнішньоторговельних операцій підприємств галузі харчової промисловості та досліджено сучасні методи оцінки показників зовнішньоторговельних операцій підприємства.

У другому розділі «АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬТОРГОВЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ ТОВ «ПУРАТОС УКРАЇНА» надано організаційно-економічну характеристику зовнішньоторговельних операцій ТОВ «Пуратос Україна», проведено аналіз показників та чинників зовнішньоторговельної діяльності досліджуваного підприємства.

У третьому розділі «ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗОВНІШНЬТОРГОВЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ ТОВ «ПУРАТОС УКРАЇНА» запропоновано впровадження моделі управління зовнішньоекономічними операціями ТОВ «Пуратос Україна», викладено пропозиції із розробки організаційно-економічних заходів з удосконалення зовнішньоторговельних операцій досліджуваного підприємства.

ВИСНОВКИ

Таким чином в результаті дослідження, проведеного у випускній роботі бакалавра, було сформульовано наступні висновки:

1. Дослідження терміну «зовнішньоторговельна операція підприємства» дозволило дійти висновку, що в загальному розумінні це домовленість, відповідно до якої експортер передає імпортеру обумовлений товар встановленого якості та кількості у фіксований термін, а імпортер зобов'язується прийняти його і оплатити в означенні терміни і в обумовленому обсязі.

2. Чинники, що впливають на здійснення зовнішньоторговельних угод, перш за все, поділяються на контрольовані та неконтрольовані. На перші з них підприємство може вплинути з метою підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності. Неконтрольовані фактори підприємству необхідно враховувати при прийнятті рішень.

3. Тенденції в торгівлі продукцією харчової галузі демонструють, що на сьогодні вона розвивається все більш швидкими темпами, а конкуренція на продовольчих ринках спонукає виробників до диверсифікації асортиментного портфеля. За останнє десятиліття обсяги світової торгівлі продовольчою продукцією зросли майже втричі, а понад 95% зростання споживання у найближчі роки припаде на країни, що розвиваються. Українська статистика демонструє, що все більш помітним є зростання чистого експорту цукру, м'яса птиці і яловичини, продукції олійно-жирової промисловості. Тим не менш сьогодні у великих містах 60-70% продовольства забезпечується за рахунок імпорту, а харчова промисловість України переживає падіння внаслідок зниження обсягів капіталовкладень в основні фонди.

4. Дослідження методичних підходів до оцінки зовнішньоторговельних операцій дозволило дійти висновку, що в рамках аналізу виконання імпортних контрактів слід проводити розрахунок коефіцієнтів прибутковості та рентабельності продажів, розраховувати коефіцієнт ефективності експорту, показник коефіцієнту ефективності імпорту товарів, що закуповуються для перепродажу та подальшої переробки. Систематичне оцінювання зовнішньоторговельних операцій сприяє їх оптимізації і забезпеченню високоприбуткової роботи підприємства.

5. Puratos Group є міжнародною корпорацією з величезним асортиментом інноваційних продуктів та великим досвідом їх застосування у хлібному, кондитерському та шоколадному виробництві. Компанія зосередила увагу на трьох основних напрямках - хлібопечення, кондитерське та шоколадне виробництва. Аналіз динаміки та структури продажів компанії демонструє, що у складі продуктів, які продемонстрували найбільший показник зростання обсягу продажів, слід назвати шоколад (зростання обсягів у вартісному вираженні у 2,11 рази), поліпшувачі та мікси для хлібобулочних виробів (у 3 рази), сухі суміші (у 2,13 рази), маргарини та жири (у 2,11 рази). Головні негативні тенденції спостерігаються у категоріях рослинних кремів (падіння на 23%), кондитерських сумішей (-28%).

6. Аналіз демонструє, що взагалі підприємство має позитивну динаміку імпортних операцій. У 2018 році при порівнянні з 2016 загальний обсяг імпорту у вартісному вираженні збільшився на 37 928 871 гривень. Валова частка та роль у збільшенні обсягів імпорту належить поліпшувачам та міксам для хлібобулочних

виробів. Таке збільшення відбулося як у вартісному вираженні, так в за показником фізичного обсягу імпорту. Тим не менш, структура імпорту ТОВ «Пуратос Україна» перетерпіла певних змін – частка поліпшувачів та міксів скоротилась у 2016 році до 38% (з 50% у 2018 році), а частка заквасок, які теж є ваговою імпортною статтею, з 46% у 2016 році до 32% (у 2018 році).

7. Можна відзначити, що за три роки підприємство досягло збільшення чистого прибутку на 35447,5 тис. грн. (4,24%), а доходів – на 134780,5 тис. грн. (2,16%), що свідчить про економічний розвиток та нарощування обсягів продажу. Однак слід відмітити, що у підприємства також зросли показники собівартості (на 101321,4 тис. грн. або 2,09%) та витрат (на 169228,0 тис. грн. або 2,32%). Це пов'язано як із збільшеннями обсягів імпорту та вироблення продукції, так і з підвищенням цін на ресурси і різке коливання гривневого курсу.

8. Розроблена матриця SWOT-аналізу дала змогу зробити висновок, що сильними сторонами ТОВ «Пуратос Україна» є сертифікована високоякісна продукція, наявність власних виробничих потужностей, кваліфіковані кадрові ресурси, ефективне ціноутворення, висока ступінь лояльності старих контрагентів. Слабкими сторонами є залежність від імпорту сировина та устаткування, зростання собівартості окремих продуктів, суттєвість реагування цільової аудиторії дрібних пекарень до зростання ціни. Потенційними можливостями вважаються зростання кількості пекарень, кондитерських підрозділів та хлібобулочних виробництв в системі ритейлу, поліпшення імпортних можливостей в умовах дії ЗВТ з ЄС. Серед загроз виокремлено економічну та політичну нестабільність, різке коливання валютного курсу та загострення проблеми виникнення валютного ризику, появу нових крупних гравців на ринку, особливо тих, що є глобальними конкурентами компанії.

9. Компанії запропоновано структурну модель механізму управління зовнішньоторговельними операціями, яка має містити послідовність заходів та наступні елементи: визначення макро- та мікроекономічних умов здійснення зовнішньоторговельних операцій, розробка стратегії виходу на зовнішній ринок, розробку та реалізацію напрямів здійснення зовнішньоторговельних операцій, оцінку ефективності зовнішньоторговельних операцій.

10. Підприємству запропоновано розглянути можливість впровадження програмного продукту IT-Enterprise – системи, яка розроблена для крупних підприємств та їх груп, що має конфігурації, які враховують галузеві особливості.

11. Запропонована ТОВ «Пуратос Україна» система ціноутворення значно знижує ризику, пов'язані зі зміною валютного курсу, що забезпечує фінансову стабільність та стійкість підприємства. Система знижок для клієнтів стимулює їх до вчасного розрахунку чи передплаті

12. Розроблена модель прогнозованого прибутку від імпортних операцій з урахуванням оптимістичних та песимістичних даних. Для песимістичного прогнозу індекс зміни ефективності зовнішньоекономічної діяльності розраховано у значенні 0,215, а для оптимістичного прогнозу - 1,378, що відображає значне підвищення економічного ефекту від зовнішньоторговельних операцій підприємства. Для ефективною зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Пуратос Україна» планова кількість контрактів повинна складати не менше 252 од., значення нижче буде

погіршувати ефективність зовнішньоекономічної діяльності, значення вище – значно підвищувати.

АНОТАЦІЯ

Черкез Алла Сергіївна, «Удосконалення зовнішньоторговельних операцій підприємства галузі харчової промисловості (на прикладі ТОВ «Пуратос Україна»)» випускна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.030503 «Міжнародна економіка», Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

Випускна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес здійснення зовнішньоторговельних операцій підприємства харчової промисловості.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти зовнішньоторговельних операцій підприємств харчової промисловості, розглянуто поняття, характерні риси та класифікацію зовнішньоторговельних операцій, узагальнено чинники здійснення зовнішньоторговельних операцій підприємств галузі харчової промисловості та досліджено сучасні методи оцінки показників зовнішньоторговельних операцій підприємства.

Проведено аналіз зовнішньоторговельних операцій ТОВ «Пуратос Україна», надано організаційно-економічну характеристику зовнішньоторговельних операцій, проведено аналіз показників та чинників зовнішньоторговельної діяльності досліджуваного підприємства.

Запропоновано основні шляхи вдосконалення зовнішньоторговельних операцій ТОВ «Пуратос Україна» у вигляді впровадження моделі управління зовнішньоекономічними операціями ТОВ «Пуратос Україна», пропозицій із розробки організаційно-економічних заходів, які мають позитивно сказатись на зовнішньоторговельних операціях досліджуваного підприємства.

Ключові слова: зовнішньоторговельні операції підприємства, експорт, імпорт, харчова промисловість, ціноутворення у зовнішньоторговельних операціях, організація зовнішньоторговельної діяльності підприємства.

ANNOTATION

Cherkez Alla Serhiivna, "Improvement of foreign trade operations of the food industry enterprise (for example, " Puratos Ukraine " LLC)" final work for obtaining an educational Bachelor's degree in the specialty 6.030503 "International Economy", Odessa National Economic University. - Odessa, 2019.

The final work consists of three sections. The object of research - the process of foreign trade operations of the food industry enterprise.

The theoretical aspects of foreign trade operations of food industry enterprises are considered, the concept, characteristic features and classification of foreign trade operations are considered, the factors of foreign trade operations of food industry enterprises are generalized and modern methods of estimation of indicators of foreign trade operations of the enterprise are investigated.

The analysis of foreign trade operations of "Puratos Ukraine" LLC was carried out, the organizational and economic characteristic of foreign trade operations was provided, the analysis of indicators and factors of foreign trade activity of the investigated enterprise was carried out.

The main ways of improvement of foreign trade operations of "Puratos Ukraine" LLC in the form of implementation of the management model of foreign economic operations of "Puratos Ukraine" LLC, offers on the development of organizational and economic measures that have a positive impact on foreign trade operations of the investigated enterprise are proposed.

Key words: foreign trade operations of the enterprise, export, import, food industry, pricing in foreign trade operations, organization of foreign trade activity of the enterprise.